

מחלקת יישובי העמק
מחזקים את ההנהגות המקומיות

נוער וחינוך בלתי פורמאלי

תדריכים נוספים

נוער

רכש
והתקשרויות

תקציב

ניהול
אירועים

קליטת
תושבים

מנהל
ישוב

וועדת
ביקורת

העסקת
עובדים

מנהיגות
משתפת

סיום
כהונה

תדריך זה מביא את "האני מאמין" של מחלקת הנוער במועצה ומטרתו לייצר שפה משותפת ותורת עבודה שייסיעו במתן מערך חינוכי חזק ומתואם לבני הנוער בישוב ובמועצה.

התפיסה

החינוך הוא אבן יסוד בחיים הקהילתיים בישוב הכפרי. מערכת החינוך הכפרי פועלת לטפח ערכים חברתיים וקהילתיים ולחנך לביטוי עצמי ותחושת שייכות לקהילה. הישובים הקהילתיים במרחב הכפרי נמצאים בתהליכי שינוי מתמשכים בכל תחומי החיים ואנו עדים לשאיפה מתמדת לשמירה על ערכיה הייחודיים של הקהילה הכפרית והנחלתם לדור ההמשך. כדי להפעיל מערכת חינוך יישובית איכותית ולשמור על הערכים ועל הייחודיות דרושות מחויבות והשקעה של הקהילה לצד גורמי המועצה, תנועות הנוער, עמותות ועוד.

מבנה התדריך

היכרות עם מחלקת הנוער - תפקידים ושירותי המחלקה	1
וועדת הנוער בישוב	2
רכז הנוער בישוב	3
ליווי יישובי	4
תוכניות במחלקה שכדאי להכיר	5

היכרות עם מחלקת נוער

מחלקת הנוער אמונה על יצירת מסגרת אזורית של חינוך חברתי-קהילתי לגילאי א'-י"ב בכל יישובי המועצה. המחלקה פועלת בתוך היישובים, מכשירה ומלווה את הגופים המובילים את החינוך החברתי-קהילתי ביישוב, מובילה פעילות אזורית כגון תכניות מנהיגות, תכניות מניעה, אירועי שיא ומפעלים וכן, תהליכים חינוכיים אזוריים.

מחלקת נוער במספרים:

50 רכזי נוער

28 מוקדי פעילות נוער ביישובים

7 תנועות נוער

8 עובדי מחלקה

3 מדריכי בית ספר

תפקידים במחלקת נוער

מנהל מחלקה, רכז מפעילים ופרויקטים, רכז הכשרה ותוכניות מנהיגות, רכזי תנועות הנוער (בני המושבים והשומר הצעיר), רכז נושא התנהגויות סיכוניות, רכז תחום צרכים מיוחדים ומתאמת מניעת שימוש בסמים ואלכוהול ובטיחות בדרכים.

שירותי מחלקת הנוער

1. **ליווי והכשרה** של בעלי התפקידים בשכר ובהתנדבות בחינוך החברתי קהילתי.
2. **תנועות הנוער** - ליווי צוותי ההדרכה, הובלה של מפעלים תנועתיים, סיוע בהרחבה וחיזוק התנועות ויצירת שיתופי פעולה בין התנועות השונות.
3. **נוער בהדרה** - הפעלת תכניות מניעה ומתן מענה למקרי פרט וקבוצות בסיכון ויצירת מסגרות פעילות רלוונטיות לנוער עם צרכים מיוחדים.
4. **קבוצות מנהיגות** - יצירת קבוצות אזוריות ויישוביות בעלות תחום עניין משותף, העצמת מיומנויות וכישורים אישיים וקידום פעילות קהילתית ואקטיביזם חברתי.
5. **מעטפת נוער** - קשר רציף ושיתופי פעולה עם בתי הספר, הובלת פעילויות המעשירות את תרבות הפנאי ויצירת נוכחות של מבוגרים משמעותיים במקומות הבילוי של הנוער.

ועדת הנוער ביישוב

הרכב הוועדה - תושבי היישוב אשר התנדבו לתפקיד והנם בעלי זיקה לתחום. מומלץ כי יהיו עד 10 חברים שיכהנו לפחות 3 שנים, על מנת לייצר רצף חינוכי ביישוב.

מבנה ארגוני - וועדת הנוער פועלת מתוקף סמכויות הוועד המקומי ומתקצבת מסך תקציב הישוב ועל פי החלטת הוועד המקומי. ההכשרה והלווי של הוועדה ניתנת על ידי מחלקת הנוער.

מטרת הוועדה - אחראיות על קיום הפעילות השוטפת לנוער ולילדים ביישוב תוך התאמה לצורכי הקהילה וערכיה. פעילות הוועדה מאגדת את השותפות בני הנוער מהיישוב בכלל הפעילויות במרחבים השונים - יישוב, תנועה ומועצה.

תפקידי הוועדה

1. אחריות בפועל על עבודת **רכז/ת הנוער** - בשיתוף מחלקת הנוער.
2. קביעת **אופי פעילות הנוער** ביישוב וקבלת החלטות הקשורות לתחום הנוער בשיתוף המד"ב ומחלקת הנוער.
3. בניית **תוכנית עבודה שנתית**, כולל היבטים תקציביים, לחינוך החברתי-קהילתי ביישוב, הצגתו לוועד המקומי ויישומו על פי החלטות הוועד ובמסגרת התקציב שאושר.
4. חיזוק **תנועת הנוער** וצוות ההדרכה ביישוב.
5. יצירת מסגרת **פעילות אלטרנטיבית** לתנועת הנוער.
6. **חיבור הנוער לקהילה**.
7. ניהול **הקשר עם מוסדות היישוב** ואגפי המועצה השונים.
8. **קשר רציף עם מחלקת הנוער**.
9. תקשורת עם **הורי החניכים**.
10. דאגה לתקינותם ובטיחותם של **מבני החינוך**.

תפקיד הוועד המקומי אל מול וועדת הנוער

- ◀ שמירה על מסגרת פעילות מינימאלית של החינוך הבלתי פורמאלי בישוב - תנועת נוער פעילה, רכז נוער במינימום 75% משרה, מערך פעילות בחופש הגדול.
- ◀ פגישה רבעונית עם יו"ר וועדת הנוער והעלאת נושאים מרכזיים.
- ◀ בחירת וועדת הנוער והסמכתה כולל מסגרת תקציב והגדרת תפקיד ברורה.
- ◀ הקצאת משאבים הכוללים - שכר רכז (לא יופחת מ- 75% משרה), פעילות שוטפת (בין 25,000-30,000 ₪ ליישוב בינוני) סה"כ תקציב נע בין 130 אש"ח ל- 170 אש"ח ליישוב בינוני (מבחינת מספר הילדים בגילאי ד-י"ב).
- ◀ שיחת משוב שנתית עם מדריך הנוער בישוב והעברת מדיניות הוועד בנושא הנוער.
- ◀ דאגה לתשתיות המבנים ולאזורי הפעילות המשמשים את פעילות הנוער.

רכז הנוער (הידוע בכינויו מד"ב, מדריך בוגר), הנו אחד מבעלי התפקידים השכירים אותם מנהל הוועד המקומי.

העסקה והשכר

בנושא העסקה ישנן 2 אפשרויות:

1. העסקה דרך המרכז הקהילתי - מרכז תרבות גינס.
2. העסקה ישירה של הוועד המקומי.

דגשים בהעסקה

- ✓ מחלקת הנוער אחראית על הניהול המקצועי של רכז הנוער בעוד הישוב אחראי על הניהול היום יומי. יש למנות אחראי מטעם הישוב, רצוי יו"ר וועדת הנוער בישוב ולציין חלוקה זו בחוזה העסקה. חוזה לדוגמא ניתן לקבל במחלקת נוער.
- ✓ המשרה היא **משרת אמון** שמשמעותה שהשעות מתפרסות על חודש ולא לפי יום עבודה.
- ✓ רכזי הנוער מקבלים על פי הגדרת החוק תשלום נוסף **למשמרת לילה**.
- ✓ **דיווח שעות חודשי** - יתבצע למחלקת הנוער / מזכירות הישוב.
- ✓ **מענק רכזים** - יש להחתים את הרכז והוועד המקומי על מסמך בעת העסקה.

הגדרת תפקיד

- איש המקצוע האחראי על הובלת פעילות החינוך החברתי-קהילתי ביישוב.
- אמון על הדרכה, חניכה וליווי של שכבות ד' עד י"ב ביישוב.
- פעילות מתמקדת בתנועת הנוער ובפעילות יישובית הפונה לכלל בני הנוער בישוב.
- שותף עם וועדת נוער להובלת מדיניות החינוך ביישוב.
- הובלת הפעילות החינוכית האזורית עם מחלקת הנוער.

מסגרת הפעולה של רכז הנוער

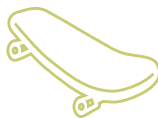
- השתתפות בישיבות וועדת הנוער, יישום החלטות ומדיניות המתקבלות בישיבות.
- הנחיה וליווי חברי הוועדה האמונים על תחומים שונים של פעילות הנוער ביישוב.
- שותפות במפגשים וסמינרים של רכזי הנוער וגופים רלבנטיים אחרים.
- יישום של תכניות עבודה ביישוב שפותחו במחלקת הנוער.
- שותפות בפיתוח והובלה של תכניות חינוכיות והפקת אירועים אזוריים.
- על רכז הנוער לפעול מתוך חיבור לקהילה ולרתום את החניכים למעורבות בקהילה כולל בחגים, ימי שיא, קבוצת עניין (כמו שנת מצווה) ועוד.

גיוס מיון והכשרה של רכז הנוער

מחלקת הנוער אמונה על גיוס רכזי הנוער בישובים ומטרתה ליצור שפה מוסכמת ומשותפת בנושא מיון וקליטת רכזי נוער במערך החינוך החברתי-קהילתי בעמק חפר. לכן, גם מועמד שגויס על ידי היישוב - יעבור את תהליך המיון והקליטה כמו כל מועמד אחר.

תהליך מיון וקליטה

1. בשלב ראשון מתקיים **ראיון היכרות ראשון עם המועמד** - ע"י מחלקת הנוער. מטרת המפגש הוא להכיר את המועמד, הצגת התפקיד ובחינת התאמתו לתפיסת התפקיד של המחלקת הנוער.
2. בשלב השני מתקיימת **סדנא קבוצתית** - ע"י מחלקת הנוער. מטרת הסדנא בחינת המיומנויות של המועמדים, אינטראקציה עם אחרים, ועוד.
3. בשלב שלישי- **ראיון משותף של נציג המחלקה עם נציג וועדת נוער מהישוב** לטובת בחינת ההתאמה לצורכי הישוב המסוים.

תקשורת וליווי הישוב

- מחלקת הנוער נותנת לישובים ליווי חינוכי ארגוני באמצעות **מפגשים קבועים** עם רכזי הנוער, וועדות הנוער ויו"ר הועד המקומי.
  - מטרות הליווי היישובי לדאוג **לתאום עמדות וקשר רציף** בין מחלקת הנוער לוועדת הנוער, לתת **כלים וסיוע** באתגרים העולים בשטח ובהובלת תהליכים חינוכיים- חברתיים.
  - המחלקה מהווה **גורם מקצועי מנחה** בעבודת השגרה של רכזי הנוער, בבניית תוכנית עבודה, התמודדות עם אירועי קצה, חיבור לפעילות הנוער האזורית ותשתית ללמידת עמיתים.
  - מחלקת הנוער מקיימת **פורומים וקורסי הכשרה** שמטרתם לקדם העשרה ולמידה חינוכית, התפתחות מקצועית וביסוס מעגלי שותפות בקרב כל העוסקים בחינוך החברתי-קהילתי ביישובים ובמרחב המועצתי:
- המעגל** - מפגשי הכשרה וליווי של רכזי הנוער בישובים, מתכנס אחת לחודש בין השעות 9:00-13:00 על פי תוכנית שנתית הכוללת למידת עמיתים ותכני הכשרה והעשרה בנושאים מרכזיים לתפקיד.
- פורום וועדות נוער** - מהווה מסגרת להכשרה ולמידת עמיתים עבור המתנדבים האמונים על החינוך החברתי קהילתי ביישובי המועצה.
- בנוסף, פועלים פורומים נוספים סביב התנועה, מדריכי נעורים בקיבוצים, מנהלת חינוך, ש"ש ועוד.

על מנת לאפשר תכנון אזורי ויישובי של פעילות הנוער, המחלקה פועלת במספר אפיקים של העברת מידע סדור ושיטתי:

המייל השבועי - מידי שבוע נשלח מייל מידע ובו תמצית המידע אשר רכז הנוער וועדת הנוער צריכים להיות מעודכנים בו בטווח הקרוב

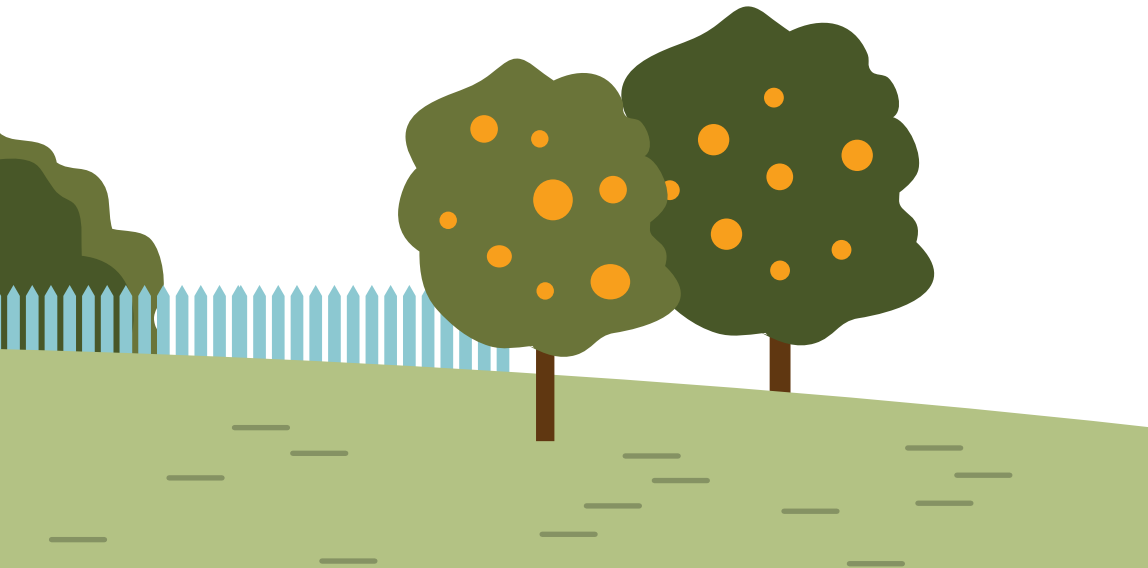
תכנית שנתית- מפורסמת מידי שנה בחודש אוגוסט וכוללת את כל האירועים, הטיולים, ישיבות מעגל, פורומים של מדריכי הנוער, פורום ועדות נוער ופעילויות נוספות המתכננות לאורך השנה. עוד בתכנית מופיעים האירועים העיקריים של כל תנועות הנוער הפועלות בעמק, ואירועי שיא של החינוך החברתי של בתי הספר העל יסודיים.

תכנית קיץ- מפורסמת מידי שנה בחודש מאי וכוללת את החודשים יולי-אוגוסט. בכל שבוע משובצים יומיים מרכזיים בהם מתקיימים אירועי מחלקת הנוער (טיולים, פעילויות שיא וכו'). עוד בתכנית מופיעים הטיולים של כלל תנועות הנוער הפועלות בעמק. התכנית באה לתת מענה שבועי לשכבות א'-י"ב בעמק.

טיפ!

וודאו כי המידע עובר גם אליכם, הוועד המקומי.

תכניות נוספות שכדאי להכיר

תכניות מנהיגות - מחלקת הנוער מספקת מעטפת המאפשרת טיפוח מנהיגות, וחיבור של בני נוער סביב תחומי עניין וכישורים אישיים ומסייעת להם להתגבש ולהשתמש בכוחם כקבוצה לטובת מעורבות חברתית וחתירה להשפעה ושינוי בחברה בה הם חיים. לדוגמא:

- **מועצת נוער** - פורום מנהיגות להשמעה וקידום סדר יום שחשוב לנוער ועונה לצרכיהם במרחב המועצתי.
- **מודל האו"ם** - ניהול דיון ומו"מ סביב אירועי השעה בארץ ובעולם.
- **המעז מנצח** - מנהיגות בקבוצה בדגש על פעילות גופנית
- **מקורוק** - למידת טקסטים מהמקורות, הלחנתם והפקת מופע שנתי.
- **שנת מצווה** - המחלקה מציעה ליווי לפעילות יישובית לשכבת בני מצווה

נוער בהדרה - מחלקת הנוער שמה לעצמה למטרה לצמצם ולמנוע הדרת בני ובנות נוער מהמעגלים החברתיים המקיפים אותם ביישוב, במסגרות החינוכיות ובמרחב המועצתי. מטרה זו באה לידי ביטוי בשני תחומי פעולה חינוכיים:

1. התנהגויות סיכוניות - מיפוי ואיתור, הסברה ומניעה, הכשרה לרכזי ומדריכי הנוער, פיתוח מענים לצרכים העולים מהשטח, הפניה לגורמי טיפול ועוד. בין המענים שפותחו ופועלים כיום בתחום - מדריכי נוער בבתי הספר ליצירת קשר ואזן קשבת, תעסוקת קיץ, מתחברים לנוער בחופים, רכב נוער המגיע לישובים בלילות החופשים, מגרשים מוארים, סיורי לילה ועוד.

2. צרכים מיוחדים - פרויקט לשילוב פרטני בתנועות הנוער ביישובים ובפעילויות המועצה, סניף של תנועת הנוער כנפיים של קרמבו במועצה המשלב נוער מהחינוך הכללי ונוער עם צרכים מיוחדים, הכשרת רכזי הנוער ביישובי עמק חפר להתמודדות עם הנוער ועם הנושא ביישוב והכשרת הנוער עצמו ע"י פעילויות שונות והעברת מערכים מותאמים ומשלבים לכלל הנוער ביישובים מטעם מחלקת הנוער ועוד.

מחלקת יישובי העמק

מחזקים את ההנהגות המקומיות

---

www.hefer.org.il
